

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE . 16.- K | FÉL ÉVRE
NEGYED ÉVRE 4.- K

8.- K

FŐSZERKESZTŐ:
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108-00.
HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

A szén és a háboru.

Lapunk 33. számának vezető cikkében foglalkoztunk a szénszükséglet fedezésének nehézségeivel a háboru tartama alatt.

Rámutattunk arra, hogy bányáink az eddigi termelésüknek csak bizonyos hányadát képesek termelni. Magának a termelt szénnek elszállítása is sok nehézségbe ütközik, mert a polgári teherforgalmat háttérbe kell szorítani a katonai szükségletek szállításával szemben.

Hangsúlyoztuk azt, hogy amig egyrésztől a bányavállalatok mindent megtesznek, hogy a fenyegető szénhiány elkerültesse, addig másrésztől az államnak is mindent meg kell tennie a szénbányák termelésének biztonságára és a termelés lehető fenntartására.

Kimondottuk a jelszót, hogy a fogyasztó közönségnek pedig takarékoskodnia kell a szénnel a háboru folyamata alatt.

Örömmel állapítjuk meg, hogy e cikkünk megjelenése óta már olyan intézkedések történtek az általunk is javasolt irányban, amelyek alkalmasak az esetlegesen fenyegető szénhiány elkerülésére.

A *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a Magyar Bányász- és Kohóvállalatok Egyesülete* a múlt hó végén foglalkozott a szénrel való ellátás kérdésével.

A bányász- és kohóvállalatok egyesülete megállapította, hogy a szénbányák csakis mintegy felét képesek teljesíteni a mostani viszonyok között más-kori teljesítményüknek.

Az iparkamara főként a transzport nehézségében látta a szénhiány esetleges bekövetkezését.

Ezeknek a tanácskozásoknak eredménye az az anketé, amelyet a kereskedelemügyi minisztérium hívott össze. Ezen az anketén az érdekeltek minden-estre meg fogják találni annak a módját, hogy az országot a háboru tartama alatt fenyegető szénhiány elhárítsák, vagy legalább a legkisebb mértékre szorítsák.

A pénzügyminisztérium már egy jelentős intézkedést tett a bányák termelésének fokozására.

Egy rendeletben fölfüggesztette a bányász- és kohóművek vasárnapi munkaszünetére vonatkozó törvényes intézkedéseket.

A vasárnapi munkaidő felhasználásával már jelentékenyen lehet emelni szénbányáink termelését.

Lapunk 34. számában rámutattunk a nők éjjeli munkatíralma felfüggesztésének lehetőségére, amely szintén eredményes intézkedés lehet egyes üzemeknél a munkáshiány enyhítésére s ezzel kapcsolatosan a termelés fokozására.

Amilyen megnyugtatók ezek az intézkedések, nem kétséges, hogy azok meg fogják teremni gyümölcsüket.

Az állam részéről már azok a magasabb érdekeket szolgáló intézkedések felfüggesztettek, amelyek végeredményben a termelés csökkenését vonják maguk után.

A termelés fokozását természetesen elsősorban a hadbavonult bányamunkásokat pótló új munkások alkalmazásával lehetne elősegíteni.

Az üzemeknek tehát elsősorban új munkások után kell nézniük.

Aki a bányász- és kohóüzem munkásviszonyaival ismerős, az tudja, hogy az utóbbi időben ez a két termelési ág nagy munkásszükséggel küzdött.

Új munkásokat szerezni tehát a mai viszonyok között nem könnyű feladat.

Igaz, hogy az ipari munkásság egy része kenyér nélkül maradt ezeknek az üzemeknek részleges beszüntetésével, azonban a bányamunka olyan különös hajlamot kivánó foglalkozás, amelyre nem minden munkás vállalkozik édesörömmel.

A szükség azonban bizonyára rá fogja azokat az ipari munkásokat szorítani bányamunka vállalására, akik különben arra nem mutatkoztak máskor hajlandónak.

Az is bizonyos, hogy a nyári és őszi mezei munkák elvégzése után számos falusi munkás fog bányamunkát keresni szokás szerint.

Ezek a munkások azonban még nem fogják pótolni a behívottakat.

Azért az üzemeknek munkáslétszámuk kiegyenlítését a munkanélküliek csoportjából kell megkísérelniük.

Jól tudjuk, hogy az egyes üzemek az így szerzett munkásokkal a múltban nem a legkellemebb tapasztalatot nyerték. Ettől azonban most el kell tekinteniük.

Egy gyengébb munkás is jobb, mint semilyen. Az esetlegesen bekövetkező szénhiány, ha teljesen ki nem kerülhető is, de mindenestre tűrhető mértékre csökkenthető.

Hogy ezt elérhessük, az állam, az egyes üzemek, kereskedők és a fogyasztóközönség vállvetett munkájára van szükségünk.

Az állam már javarészt elvégezte a maga teendőjét.

Az üzemek igyekezetében is biznunk lehet. A fogyasztóközönség pedig csakis úgy teljesítheti kötelességét, ha kiméli a szénét.

Mindenkinek takarékoskodnia kell a szénrel, mert csak így lehet a szükségét enyhíteni!

A forgalmi viszonyok javulása is kétségtelenül csökkenteni fogja a szénhiányt.

Okos és bölcs intézkedésekkel, az összes tényezők erős igyekezetével a veszedelem nem lesz olyan nagy, mint amilyennek azt a sötétenlátók hinni szeretik.

És hogy ezeket az előrelátó intézkedéseket idejében megteszik az arra hivatottak, affelől meg lehet nyugodni az ország aggódó közönsége.

Minden remény meg van tehát arra, hogy szén-*in*ség nem fog fenyegetni bennünket a háboru alatt sem.

Kereskedelmünk és iparunk az 1913. évben.

Ilyen cím alatt jelent meg a budapesti iparkamara 1913. évi jelentése, melyből egyes jelentősebb iparágaink helyzetét és fejlődését nagy vonásokban általánosan a következőkben vázoljuk:

A szénipar az 1913. évet kedvező eredményekkel zárhatta le. Bárha a lefolyt év második felében érezhető volt a beállott gazdasági válság egész súlya és számos szénfogyasztó ipartelepen a megcsappant munkamegrendelések miatt korlátozták, sőt időlegesen beszüntették az üzemet, a magyar szénbányák mégis mintegy öt millió métermázsával több szenet termeltek mint 1912-ben. A megnövekedett tömegáru-forgalom folytán a magyar államvasutak a rendesnél jóval nagyobb szénmennyiséget fogyasztottak. A külföldről való szénbehozatal 1913-ban, szemben az 1912. évvel, növekedett számokat mutat. Az 1912-ben volt 36-39 millió mm. szénbehozatal (barnaszén, kőszén, brikett és pirzén együttvéve) a jelentős évében 43-93 millióra emelkedett; közte csupán kőszénből a behozatal az 1912. évi 28-62 millió mm.-ról 34-98 millió mm.-ra (tehát + 6-36 millió q) szállott fel. A hazai szénbányák számolnak a jövőben javuló konjunkturákkal beálló növekedő szénkereslettel, új aknákat nyitnak, új beruházásokat eszközölnek termelőképességük fokozására. A munka- és bérvizonyok 1913-ban kielégítőek voltak. A szakmabeli érdekeltség körében a vagonellátás bajai miatti panaszok ritkulnak.

A vasipar kedvezőten üzletévre pillant vissza. A vas után való kereslet az 1913. évben jelentékenyen alászállott. A városok beruházási munkái, a vízvezetési, csatornázási és világítási munkálatai, nemkülönben a városi építkezések is nyugvópontra érven, a vasosövek, idevágó vasszerelések, vastartók iránt a kereslet lényegesen megcsappant. Az elemi csapások által vagyoni erejében meggyengült gazdaközönség a mezőgazdasági üzemből szükséges vasszerszámok, eszközök és kisebb gépek bevásárlását is korlátozta. A kedvezőtlen üzleti konjunkturák hatása alatt a szóban levő szakmában vállalatok üzemredukcióra voltak kényszerítve, amelyek szakszerű becslések szerint

20 százalékra terjedtek. Természetes, hogy ilyen terjedelmű üzemmegszorítás a munkáslétszámnak az apasztását is maga után vonja és hogy számos telepen munkásokat bocátottak el. A belföldi vasfogyasztás csökkenése kitünik az áruforgalmi adatokból is. A vas- és vasárúkból az 1912. évben importált 474 millió mázsával szemben a behozatal 1913-ban 370 métermázsa szállott le, a mintegy 25 százalékos apadásnak felel meg; vas- és vasárú kivételünk 861 ezer mm. ról 903 ezer mm.-ára (+ 42.000 mm.) emelkedett.

A gépipar igen súlyosan érezte a válságos viszonyok hatását. A gyára'apítási akció szünetelven és a meglévő különféle szakmabeli gyáros cégek a kedvezőtlen üzleti konjunkturák miatt nem lévén abban a helyzetben, hogy újabb befektetéseket tegyenek üzemeik megnagyobbítása és termelőképességük fokozása céljából, a gépek és gépkészülékek sem találhattak 1913-ban megfelelő kelendőséget. Az áruforgalom adatai szerint volt gépek és gépkészülékek behozatala az 1912. évi 1-15 millió métermázsával szemben 1913-ban 761 ezer métermázsa, ami 33 százalékos apadást mutat; egyedül Asztriából 505 métermázsa volt a behozatal. A mezőgazdasági gépek iránt a kereslet, a gyenge termés és pusztító árvizek következtében, az ország nagy területein meggyengült. Az évek előtt szép fejlődésnek indult motoriparunk készítményei, a jelentős évében, alig találtak vevőt, mert az exorbitáns magasságra emelkedett benzinarak máris erősen érintik a motorhasználat rentabilitását. Az automobilipar fejlődése is megakadt; a kereslet ugy a luxus-, valamint tehergépkocsik iránt érezhetően meggyengült. A gőzkazán- és kisebb szerszámgyépgyárosok is gyenge üzletmenet miatt panaszokodnak. (Folytatjuk.)

HAZAI HIREK.

Határozás. *Hinber* Lajos m. kir. főtiszt folyó hó 1-én, életének 65. évében, 40 éven át példás buzgósággal teljesített szolgálat után hirtelen elhunyt.

Felszámolás. *Első debreceni mészhomokkő-téglagyár r-t.*, amely 1911-ben alakult 400.000 korona alaptőkével, ki-mondotta a felszámolást.

Árjegyzéke a besztarcebányai m. kir. rézpörölyhivatal kovácsolt és hengereelt rézgyártmányainak. Érvényes 1914. évi aug. hó 31-től. Mosó- és pálínkatlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok: 400 mm-ig 100 kg. 273 K. 400—800 mm-ig 100 kg. 267 K. 800—1100 mm-ig 100 kg. 297 K. 1100—1200 mm-ig 100 kg. 307 K. 1200—1300 mm-ig 100 kg. 327 K. Takaréktűzhelyűst 100 kg. 283 K. Kacsula 9—12 mm-ig 100 kg. 260 K. Kacsula 13—28 mm-ig 100 kg. 250 K. Kazánfenék 100 kg. 255 K. Rüdrez □ 100 kg. 247 K. Ócskaréz 100 kg. 171 K. Árengedmény. Árak helyt Bosztarcebánya, vasuti állomás. 50 kg.-ot meghaladó rendelés esetén az árak a vevő fél vasuti állomására bérmentve szállíthatnak.

SZIVATTYUKAT ÉS MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban árjegyzék ingyen és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

A szénbányák és a háboru. A Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesülete dr. *Chorin* Ferenc főrendiházi tag elnöklése alatt tartott ülésén foglalkozott a széniparban a hadiállapot folytán beállt helyzettel. Az elnök kiemelte azokat a rendkívüli feladatokat, melyek a szénbányavállalatokra várnak, akiknek redukált munkaslétszám és megnehezült termelési viszonyok mellett kötelességük minden erővel arra törekedni, hogy az ország szén szükségletét biztosítsák, az ipar folytonos munkáját lehetővé tegyék és a közszükségletek ellátásáról gondoskodjanak. A felszólalásokból megállapították, hogy a bányák a tett intézkedések dacára is normális termelésüknek csupán csak 50 százalékát állíthatják elő, ami az ország szén szükségletének ellátására aligha lesz elegendő. Az igazgatóság ennél fogva elhatározta, hogy felkéri a kereskedelemügyi minisztert, hogy a szénipar helyzetének megbeszélése és a széntermelés biztosítására irányuló legsürgősebb intézkedések megállapítása végett hívja össze mielőbb tanácskozára az érdekelteket.

Németország külkereskedelme a háboru alatt. Egy július 31-iki császári rendelet a háboru idejére igen széleskörű kiviteli tilalmat rendelt el a legkülönbözőbb iparcikkekre, amelyek sorában csaknem az összes jelentősebb ipari késztermékek, nyers- és segédanyagok, valamint gyógyszerek és gyógyszervegyészeti cikkek előfordulnak. Németország vegyészeti ipari kivitele tehát a háboru alatt jelentékenyen meg fog apadni. Augusztus 4-én egy újabb rendelet akként intézkedett, hogy átmenetileg bizonyos behozatali könnyítések tétessenek. Nevezetesen egyes élelmiszerek, továbbá az ásványolajok a háboru tartama alatt vámmentesen vihetők be. A vámmentes behozatal kedvezménye a következő árucikkekre terjed ki: pálma-, pálmamagolaj, kókuszdióolaj, növényi faggyu, nyersolaj, ozokerit, barnaszénkátrányolaj, turfa- és palaolaj, valamint minden egyéb ásványi eredetű olaj úgy nyersen, mint finomított állapotban.

Mennyit keresnek a bányamunkások Ausztriában? Most adták ki Ausztriában az 1912. évről szóló munkabér- adatokat, amelyekből kitűnik az, hogy ott, ahol a munkások szervezettsége megfelelő, a munkabérek is jobbák, mint ahol a munkások még szervezetlenek.

Ezekben az adatokban a bányamunkások munkabérei is szerepelnek. És itt tűnik ki legjobban az, hogy a szervezett bányamunkások bérei jobbák, mint a szervezetleneké. A barnaszénbányászatnál például átlag műszakonként keresnek:

Kerületben	Vájárok és csillások	Egyéb földalatti munkások	Földtől napszámosok
Teplitz-Brüx-Komotau	5-25	3-76	3-92
Falkenau-Elbogen	4-18	3-37	3-46
Leoben	4-31	3-77	3-71
Cilli-Laibach	3-38	3-20	2-86
Dalmáciában	2-72	—	2-75

Amint ebből a kimutatásból látható, a három első kerületben a legjobbak a viszonyok, azért, mert a munkások szervezése a legjobb és szervezetük már régi. Különösen áll ez Csehországra. Leoben kerületben (Steierország) a munkaviszonyok már sokkal gyengébbek, egyrészt azért, mert innen az öntudatosabb munkások kivándorolnak Németországba, az ott maradtak pedig távol állanak a szervezettől. De különösen az az oka, hogy délről igen sok öntudatlan és

szervezetlen munkás vándorol be, akik a viszonyokat szervezetlenségük következtében rontják.

Ezekből az adatokból is látható, hogy milyen fontos a munkabérek emelkedésére a szervezkedés kérdése és éppen ezért kell nekünk is, magyarországi bányamunkásoknak arra törekednünk, hogy szervezetünk kiépítése minél előbb bekövetkezzék, mert csak erős szervezettel, min len bányamunkás szervezésével tudunk majd a munkabérek emelése terén is eredményeket elérni.

Irodaáthelyezés. *Nemzeti Kátrány-, Ásványolaj- és Vegyi Ipar r.-t.* irodahelyiségeit VI, Munkácsy-utca 3. szám alá helyezte át.

Cégjegyzési hírek. *Finger és Fia*, főtelep Budapest (VI., Hajós-utca 41.) Közkereseti társaság. Kezdetét vette 1914. évi június hó 19. napján. Társztagejai: *Finger Gyula* és *Finger Lajos János*, fém-, érc- és ásványáru bizományi és ügynökségi üzlettulajdonosok. A céget a társztagek önállóan képviselik és jegyzik. — *Magyar Graft és Bánya r.-t.*, főtelep Pozsony. *Kammer Bernát* igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága, valamint dr. *Helpenstein Alajos* igazgatósági tag ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett. — „*Musica*” zongora- és hangszerkereskedelmi r. t. báró *Láng Mihály*, dr. *Donáth József* és dr. *Falk Zsigmond* igazgatósági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk, továbbá az 1914. évi június hó 16-ik napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítás, továbbá *Sternberg Dezső* és dr. *Stein Emil* igazgatósági tagok ebbeli minőségüknek és cégjegyzési jogosultságuknak megszűnése bejegyeztetett.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Gewerkschaft Sachsen-Weimar, Kalisalzbergwerk in Unterbreizbach. Der Bericht über das 2. Vierteljahr 1914 lautet, wie folgt: Der Versand war im 2. Vierteljahr infolge des Zukaufs mehrerer fremder Quoten gut. Der Betrieb über und unter Tage verlief ohne Störung. Es wurden versandt: 116,643.25 dz Kalidüngesalz 20—22 pCt. K₂O, 40,941 dz Kalidüngesalz 40—42 pCt. K₂O, 3450 dz Kalidünger 38 pCt. K₂O, 62,643.45 dz Chlorkalium à 80 pCt. zusammen 223,677.70 dz = 72,943.31 dz K₂O gegen 257,183 dz = 87,348 dz K₂O im 1. Vierteljahr 1914 und 79,421 dz = 13,838 dz K₂O im 2. Vierteljahr 1913. Ferner wurden 3048 dz Kieserit in Blöcken abgesetzt. Aus diesen Abladungen erzielten wir einen Betriebsüberschuss von 525,461 M. Hiervon gehen ab für Generalunkosten, Zinsen, Provisionen, Syndikatsspesen und Preisausgleich 259,349 Mark, so dass im 2. Vierteljahr 1914 ein Reinüberschuss verbleibt von 266,111 M gegen einen Reinüberschuss von 123,977 M in der gleichen Zeit des Vorjahres. Der Reinüberschuss im 1. Vierteljahr 1914 betrug 431,588 M, demnach ist im 1. Halbjahr 1914 ein Reinüberschuss zu verzeichnen von 697,699 M gegen 501,472 M im gleichen Abschnitt des Vorjahres. Als Ausbeute wurden für das zweite Vierteljahr 1914 wieder 150 M pro Kux ausgeschüttet.

Nachstehend geben wir eine Übersicht über die in den einzelnen Quartalen erzielten Nettoüberschüsse:

	1914	1913	1912
	M	M	M
1. Quartal	431,588	377,495	339,982
2.	266,111	123,978	76,587
3.	—	211,477	231,098
4.	—	284,643	199,812
Jahresüberschuss	—	1,004,217	847,479

Internationale Erdölproduktion Die Indo-Burma Petroleum Co. hat im Chindwan-Distrikt bei Indav Kindat drei neue Ölquellen erschlossen, von denen die eine täglich 2000 Barrels liefern soll. Es ist geplant, eine Pipeline längs der Eisenbahn bei Myinumu Tyiumu an den Irravady-Fluss nicht weit von Sagaing, gegenüber Mandalay zu legen, in einer Länge von etwa 170 Meilen. Die Gegend, in der die neuen Quellen erbohrt wurden, ist wenig bewohnt und schwer zugänglich. Die Ölfelder von Burma haben in letzter Zeit eine grosse Entwicklung genommen. Während in 1912 116,000,000 Gallons gewonnen wurden, betrug die Ausbeute in den ersten 5 Monaten dieses Jahres bereits 240,500,000 Gallons.

KOVÁCSOLT VAS

Telefon JÓZSEF 26-56. BUDAPEST, VII., ARÉNA-ÚT 30.

VALÓDI

PERSA SZŐNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben.

≡ **NAGY VÁLASZTÉK!** ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ **TELEFON-SZÁM 140-64.** ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
 Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

2126/1914.
 sz. b. ig. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírt központi igazgatóság a m. kir. állami kőszénbánya hivatalok 1915. évi alább felsorolt faanyagszükségletének szállítására ezennel nyilvános írásbeli versenyárgyalási hirdet:

1. A petrozsényi m. kir. kőszénbányahivatal részére:

a) *Fenyőszéldeszka.* Vastagsága 26 mm.-től felfelé, szélessége 120 mm.-től felfelé, m. p.:

13 m. hosszú	120.600	folyóméter
26	132.000	
40	183.600	
50	160.000	
60	88.800	

Összesen 647.000 folyóméter.

b) *I. oszt. fenyődeszka.* Hossza 38–60 m., szélessége 240–370 mm.

13 mm. vastag	50 m ³
20	100
26	140
33	120
40	150
53	650

Összesen 1210 m³

c) *II. oszt. fenyődeszka.* Hossza 38–60 m., szélessége 240–370 mm.

13 mm. vastag	15 m ³
20	120
26	150
33	70
40	65
53	150

Összesen 570 m³

d) *III. oszt. fenyődeszka.* Hossza 38–60 m., szélessége 240–370 mm.

20 mm. vastag	25 m ³
26	170
33	—
40	30
53	510
80	—

Összesen 735 m³

e) *II. oszt. hornyolt hajópadló.* Hossza 38–60 m., szélessége 140–180 mm., 26–33 mm. vastag 200 m³.

f) *Fenyőléc II. és III. oszt.* Hossza 40–60 m., szélessége 53 mm.

13 mm. vastag	10 m ³
26	90

Összesen 100 m³

g) *Fenyőépületfa.* Hossza 40–60 m.

50/75	420 m ³
100/75	250
100/100	30
130/100	20
70/120	250
50/100	10
80/160	150
160/160	40
120/170	50
160/130	15

Összesen 1235 m³

Mіндеzen fanemekre bérmentve a petrozsényi Máv. állomásra, esetleg a csimpai bányavasuti kitérőre teendő ajánlat.

2. A vrdniki m. kir. kőszénbányahivatal részére:

a) *Tölgybányafa,* mely télen döntött, egyenes, egészséges és nem hasadozott. Vastagsága a vékonyabb végén legalább 18 cm., a vastagabb végén legföljebb 30 cm. Lekérgezni a fát nem kell.

25 m. hosszú	1500 m ³
30	500
40	500

Összesen 2500 m³